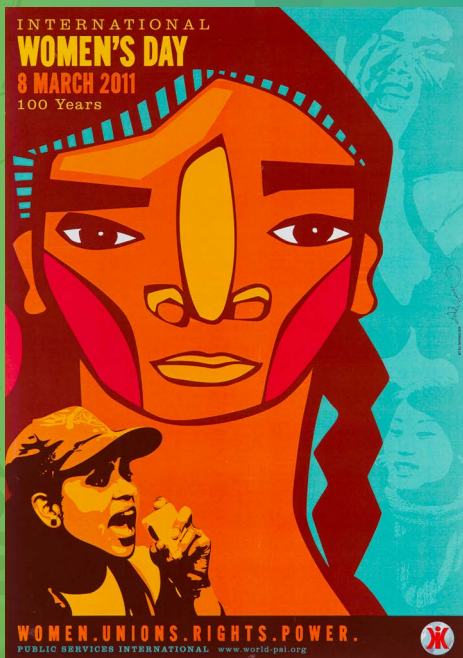
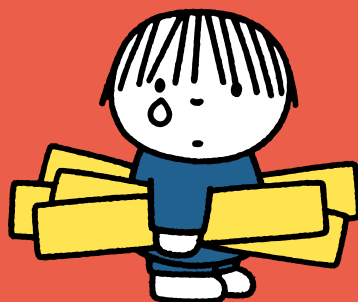

MONDIAAL VERHAAL

2025 #3

GROOT VERDRIET

STOP KINDERARBEID

FNV

Karen Brouwer over de toekomst van Mondiaal FNV

50 jaar internationale solidariteit in beeld

Bescherming arbeiders scheepssloop stap dichterbij

Mondiaal FNV

Mondiaal FNV

MONDIAAL FNV: WAT WE DOEN EN WAAROM

Mondiaal FNV is de organisatie voor internationale solidariteit en ondersteuning verbonden aan Nederlands grootste vakbond, de FNV. We geloven dat iedereen het recht heeft op een leefbaar loon, sociale zekerheid, goede werkomstandigheden en collectief onderhandelen. In andere woorden, recht op eerlijk werk. We willen dat voorspoed op een eerlijke manier tot stand komt en niet door uitbuiting op een andere plek in de wereld.

Wij steunen daarom vakbonden over de hele wereld. Waarom? Omdat juist vakbonden werk en leven aan de basis kunnen verbeteren voor vele mensen. We versterken de capaciteit van onze partners, voeren invloedrijke lobby en verbinden lokale vakbonden met de internationale vakbeweging. Onze focus is op wereldwijde productieketens van kleding, agricultuur en palmolie.

Cover

Een paar actieposters van FNV en Mondiaal FNV uit de afgelopen 50 jaar.
Poster Nijntje: Dick Bruna
Poster Welcome to Qatar: mrlee.tv
Poster International Women's Day: Public Services International

50 JAAR INTERNATIONALE SOLIDARITEIT

Jawel, Mondiaal FNV bestaat 50 jaar! En wat doe je dan als je zo'n 'wijze' leeftijd hebt bereikt? Ten eerste terugkijken, naar de mooie momenten. De resultaten die wij samen met onze partners bereikt hebben. Voor hoeveel mensen verbetert werk en leven door een sterke vakbond? Hoeveel mensen bereik je met een betere arbeidswet, cao of constructief overleg tussen vakbond en werkgever? Een voorbeeld: in 2023 verbeterden we via ons Vakbondsmedefinancieringsprogramma de arbeidsomstandigheden van meer dan 244.000 werkers via 915 cao's en we bereikten positieve veranderingen voor minstens 5,1 miljoen mensen via beter beleid en wetgeving. Tel maar uit.

En dan vooruitkijken, naar de komende 50 jaar want er is nog veel te doen. Proost op een eerlijkere wereld!

IN DIT MAGAZINE

In dit magazine presenteren wij doorgaans een bloemlezing van verhalen uit ons werkveld. Dit keer staan we stil bij het jubileum van Mondiaal FNV: een interview met directeur Karen Brouwer over wat Mondiaal FNV bereikt heeft en te bieden heeft. "Wij gaan nog meer de rol spelen van facilitator die partijen samenbrengt". Het gebruik van actieposters door de jaren heen:

zie hoe gebruik van beeld, taal en onderwerp verandert in de loop van de tijd. Daarnaast toch nog een concreet voorbeeld van ons werk. Een verhaal over samenwerking en volharding, van werkvloer tot de internationale lobbyvloer. Een prachtsucces waar we samen met onze partners hard aan gewerkt hebben: een van de gevaarlijkste beroepen in de wereld, scheepsloper, wordt beter, veiliger en schoner door de Hong Kong-conventie. Hoe mooi is dat?

Meer over deze en andere verhalen vind je op onze website mondiaalfnv.nl.

We wensen je veel leesplezier!

Marjan Brunner
Adviseur Communicatie

**VIJFTIG JAAR BETER
WERKEN WERELDWIJD**

Al 50 jaar werkt Mondiaal FNV samen met vakbonden in verschillende werelddelen aan een leefbaar loon en een veilige werkomgeving. Directeur Karen Brouwer blikt terug en kijkt vooruit. Ook vertelt ze waarom de organisatie nog altijd zo hard nodig is.

APARTHEID EN KINDERARBEID

In de beginjaren van de organisatie stond het protest tegen de apartheid in Zuid-Afrika en tegen de dictaturen in Zuid-Amerika hoog op de agenda, vertelt Brouwer. In de jaren '90 was de bestrijding van kinderarbeid een groot thema. Zo was de organisatie betrokken bij de totstandkoming van een belangrijke conventie van de International Labour Organisation in 1999 die de ergste vormen van kinderarbeid verbiedt. Brouwer: "Daar heeft ons werk zeker aan bijgedragen."

Aan het begin van de eeuw werkte Brouwer mee aan de oprichting van de Observatório Social, een vakbondsnetwerk van werknemers van grote bedrijven in Brazilië, Duitsland en Nederland, zoals Philips en AkzoNobel. "De macht van multinationals werd steeds groter," licht ze toe. "Deze samenwerking hielp de arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden verbeteren."

BLIJVENDE VERBETERING

Losse projecten werden in de jaren die volgden steeds meer langdurigere samenwerkingen. Daarbij draait het bij Mondiaal FNV, benadrukt Brouwer, anders dan bij veel organisaties, echt om wat de vakbonden ter plaatse zelf graag willen verbeteren, hun behoefte dus.

Thet Hnin Aung is een vakbondsleider uit Myanmar en een van de partners van Mondiaal FNV. "Hij zit nu al jaren in de gevangenis," vertelt directeur Karen Brouwer. De reden? "Zijn strijd voor meer rechten voor werknemers daar. Een van onze collega's kent hem goed en krijgt af en toe nieuws over hem via de vakbond."

Al sinds 1975 versterkt de organisatie werkenden en hun vakbonden wereldwijd. Goede werkomstandigheden zijn nog steeds niet overal vanzelfsprekend en op sommige plekken is vakbondswerk dus zelfs gevaarlijk, ook in 2025. "De rechten van werkenden staan wereldwijd onder druk," zegt Brouwer. "Zo komt dwangarbeid nog altijd voor en worden vakbondsmensen regelmatig vervolgd en zelfs vermoord." Ze verwijst naar de Global Rights Index van de International Trade Union Confederation over de landen waar het voor vakbondsleiders en werknemers gevaarlijk is voor arbeidsrechten op te komen. Bangladesh, Wit-Rusland en Colombia bijvoorbeeld.

De organisatie streeft naar systemische verandering: een blijvende verbetering in een land. Voor een sociale dialoog zijn allerlei systemen nodig, legt Brouwer uit: een functionerende overheid, de juiste wetten, een werkgevers- en werknemersorganisatie. "Aan die basis kunnen wij bijdragen."

In de toekomst bepalen we samen met onze strategische partners nog nadrukkelijker heldere, concrete doelen en bundelen we onze krachten voor wereldwijde impact. Zo creëren we duurzame verandering voor werkenden overal ter wereld.

BLAUWE BESSEN EN BLOEMEN

Een mooi voorbeeld van deze manier van werken is de oprichting van de Stichting van de Arbeid (STAR) in Peru, naar voorbeeld van het overlegorgaan in Nederland. Brouwer: "Wij hebben de partijen bij elkaar gebracht en inmiddels hebben de werkgevers en werknemers in Peru (zie openingsfoto) goede overleggen met elkaar." Dit leidde al tot betere omstandigheden: zo kregen werknemers op blauwe bessen plantages ook tijdens een lockdown doorbetaald.

Een ander recent succes is de bloemenvakbond in Oeganda. "Daar is nu een hele actieve, door jonge mensen geleide vakbond die over cao's onderhandelt," zegt Brouwer. "Zowel de werknemers als werkgevers hebben wat aan deze dialoog: de werknemers zijn tevredener, er is minder uitval."

VAN ELKAAR LEREN

In veel landen waar Mondiaal FNV in de beginjaren werkte, bijvoorbeeld in Latijns-Amerika, zijn er 50 jaar later goed functionerende vakbonden. Maar op veel plekken zijn de omstandigheden voor werkenden dus nog ronduit slecht of zelfs gevaarlijk. Er is kortom nog heel wat werk te doen. Tegelijkertijd, noemt Brouwer ook, is er vanuit de Nederlandse maatschappij minder steun voor internationale samenwerking – Mondiaal FNV kreeg recent minder financiering vanuit de overheid.

De komende tijd gaat de organisatie daarom meer focus aanbrengen. "In de toekomst bepalen we samen met onze strategische partners nog nadrukkelijker heldere, concrete doelen en bundelen we onze krachten voor wereldwijde impact. Zo creëren we duurzame verandering voor werkenden overal ter wereld."

Zo ging dat ook bij het palmolienetwerk van vakbonden uit Indonesië, Ghana en Colombia. "Daar worden de thema's in deze sector samen aangepakt, pesticiden bijvoorbeeld. De economie is mondiaal en zo hoeft je het wiel niet zelf uit te vinden." De directeur benadrukt: "Wij hebben de wijsheid niet in pacht. Wij faciliteren, ook samen met de FNV, zodat vakbonden van elkaar leren en kunnen samenwerken." ■

50 JAAR INTERNATIONALE SOLIDARITEIT IN BEELD

Ter ere van het 50-jarig jubileum bracht Mondiaal FNV een bijzondere kalender uit met twaalf actieposters uit vijf decennia internationale vakbondssolidariteit. Van felgekleurde affiches uit de jaren '70 tot campagnes van recenter datum: deze beelden vertellen het verhaal van strijd, samenwerking en veranderende tijden in beeld- en taalgebruik. Sommige posters kunnen nu niet meer, maar ze laten zien waar de FNV zich toen voor inzette.

Poster Groot Verdriet uit 1999. Gemaakt door Dick Bruna in opdracht van de FNV. Aanleiding was de bespreking van Conventie 182 over de ergste vormen van kinderarbeid door de International Labour Organisation (ILO).

Deze cartoon uit 2005 van Maarten Wolterink maakte onderdeel uit van de informatiemap "Vakbonden en sociaal ondernemen. Manieren leren aan Multinationals" van het Observatório Social Europa, FNV Mondiaal en FNV Bondgenoten.

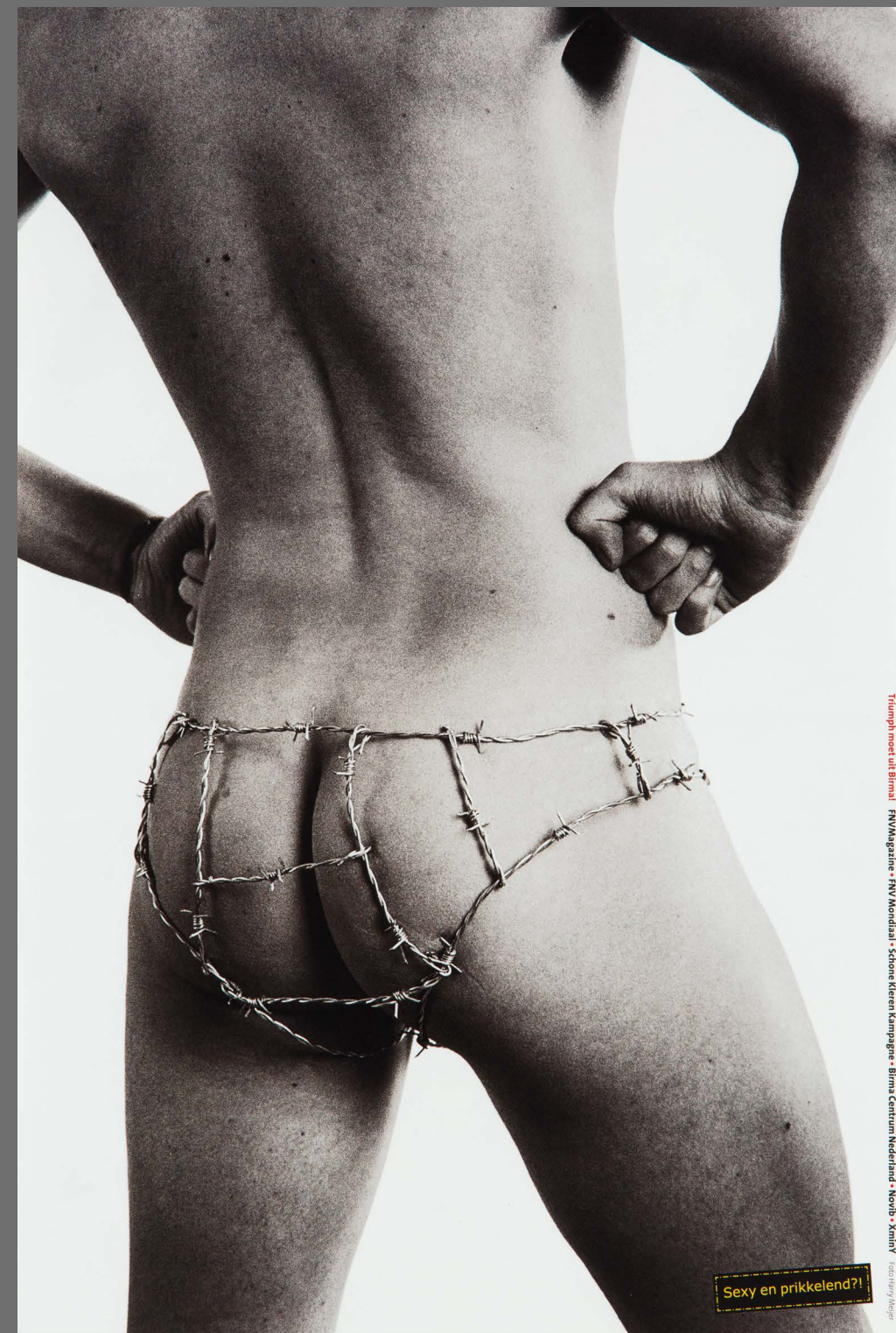
besmet fruit

FNV-BOV WERKGROEP CHILI
Postbus 2392 3000 CJ ROTTERDAM

Een oproep tot een boycot van Chileense appels i.v.m. de coup van Generaal Pinochet en de harde dictatuur in Chili. Deze actie, halverwege de jaren '70, werd zonder formele steun van de vakbeweging gevoerd.

1973: 'Solidariteitsactie van het NKV voor de christelijke vakbeweging in de ontwikkelingslanden'.

Deze poster uit 2001 is een onderdeel in de actie 'Sexy en prikkelend?' gericht aan lingerieproducent Triumph, De oproep: 'Triumph moet uit Birma!' Deze actie werd gevoerd door Schone Kleren Campagne, Burma Centrum Nederland, FNV, Oxfam Novib, en XminY.

**OP KOERS NAAR
VEILIGE SCHEEPSSLOOP**

**20 JAAR VAKBONDSSTRIJD: HONGKONG-CONVENTIE
TREEDT OFFICIEEL IN WERKING**

In Bangladesh, India en Pakistan worden oude schepen op het strand met de hand ontmanteld. Op de werven werken arbeiders tussen asbest, giftige dampen, explosies en vallend staal. Ze riskeren hun leven voor een hongerloon. Het gevolg van een giftige mix van kosten drukken, zwakke regels en te weinig kennis. Werkgevers kijken weg, overheden grijpen niet in. Maar er is beweging. Dankzij FNV/IndustriALL-trainingen staan arbeiders sterker. En de Hongkong-conventie biedt eindelijk uitzicht op echte bescherming.

ONTPLOFFING IN GADANI

In november 2016 ging het mis op een werf in Gadani, Pakistan. Een olietanker ontplofte tijdens het slopen: minstens 26 doden, 47 zwaargewonden. In het schip werkten meer mensen, maar niemand weet hoeveel – velen stonden niet eens geregistreerd. De oorzaak? Giftige dampen in de ruimten, die explodeerden toen de slopers begonnen te snijden. Wrang detail: twee dagen eerder hadden arbeiders nog geprotesteerd tegen de onveilige werkomstandigheden. Gadani was geen ongeluk, maar een ramp die voorkomen had kunnen worden. Net als zoveel andere op de sloopstranden van Pakistan, India en Bangladesh, waar arbeiders keer op keer het leven laten.

WAKE-UP CALL

De ramp in Gadani was niet uniek. Maar het incident haalde wereldwijd het nieuws en maakte wegstijgen onmogelijk. Al jarenlang steunde Mondiaal FNV lokale vakbonden om de levensgevaarlijke omstandigheden in de scheepssloop aan te pakken. Gadani was het zoveelste voorbeeld van hoe noodzakelijk dat was. Overheden en werkgevers kwamen in beweging. In Pakistan werden voor het eerst gesprekken gevoerd met vakbonden over veiligheid op de werkvloer.

"Jarenlang negeerde het ministerie ons. Maar na Gadani zaten we eindelijk aan tafel. We overhandigden onze eigen ontwerp-wet: uitgebreide veiligheidsnormen, geschreven door arbeiders zelf. Eindelijk werden we gehoord."

Nasir Mansoor

voorzitter National Trade Union Federation (NTUF), Pakistan

Ook in India en Bangladesh zorgde de ramp voor meer dialoog tussen vakbonden, werkgevers en overheden. Desondanks blijft de praktijk op veel werven nog altijd onveilig en is de inzet van vakbonden onverminderd noodzakelijk.

CONVENTIE VOOR VEILIGE SCHEEPSSLOOP

De ramp in Gadani gaf nieuw momentum aan de Hongkong-conventie voor veilige en milieuvriendelijke scheepssloop. De onderhandelingen daarvoor waren al in 2009 begonnen, maar er zat weinig vaart in. De gezamenlijke oproep van vakbonden uit 18 landen na de ramp onderstreepte de urgentie. In 2019 volgde een doorbraak toen India als eerste van de grote scheepsslopende landen ratificeerde. Ook Nederland ratificeert in dat jaar. Dat lukte mede dankzij de intensieve lobby van Mondiaal FNV.

Nederland was aanvankelijk terughoudend. Maar samen met IndustriALL en anderen hebben we overal gelobbyd: bij ministeries, rederijen, banken. Iedereen moest overtuigd worden dat ratificatie ook in hún belang was.

Wilma Roos

FNV-beleidsmedewerker Zuid-Azië

'TRAIN DE TRAINER': KENNIS DELEN IS MACHT DELEN

Al sinds 2012 – en vanaf 2020 ook online – verzorgen FNV-kaderleden van Nederlandse scheepswerven veiligheidstrainingen op Aziatische werven. Ze leren collega's daar hoe je veilig werkt. Leggen uit hoe je verantwoord tilt. Dat ze alert moeten zijn op vallend staal en omhoog moeten kijken. Wat de kleuren van leidingen betekenen, zodat mensen niet met snijbranders een gasleiding te lijf gaan. Hoe je verschillende soorten branden blust.

Het is een beweging van onderop: aan de trainingen namen 183 lokale arbeiders deel; 65 van hen zijn vervolgens zelf trainingen gaan geven. Zij dragen praktische kennis over, over asbestverwijdering, noodprocedures en het gebruik van beschermende kleding. Daardoor is het aantal ongevallen gedaald en durven de arbeiders op de werven beter op te komen voor hun rechten.

Werk in India waar het slopen nu beter georganiseerd is, en veiliger en duurzamer gebeurt.

Het was kantje boord: eind 2023 liep de onderhandelingsbasis af. Dankzij Bangladesh en Liberia werd de benodigde steun op het nippertje gehaald. Na 15 jaar lobby treedt op 26 juni 2025 de conventie eindelijk in werking. Een mijlpaal, maar voor Mondiaal FNV geen eindstation: de strijd voor blijvende verandering gaat door.

EEN VUIST VOOR VEILIGHEID

Samen met vakbondskoepel IndustriALL strijdt Mondiaal FNV al sinds 2003 voor betere arbeidsomstandigheden op de sloopstranden in Zuid-Oost Azië – door lokale vakbonden te versterken en arbeiders een stem te geven. Een doorbraak kwam met een slim gekozen ingang: veiligheid. Geen politiek, geen conflict, maar een gedeeld belang. FNV-trainer Joop van Oord herinnert zich: “Aan de bar in India bedachten we met collega’s: veiligheid wordt ons startpunt. Verandering teweegbrengen zonder politiek gedoe.” Zijn collega-trainer Ruud van den Bergh vult aan: “We trainden kaderleden tot veiligheidstrainers. Om werknemers te leren omgaan met de risico’s én in gesprek te gaan met hun baas.”

“Arbeiders die samen een vuist kunnen maken. Hun rechten kennen. Voor zichzelf op durven komen. Voor zichzelf op durven komen, voor betere arbeidsomstandigheden en naleving van veiligheidsnormen. Dat maakt de conventie mogelijk.”

Kan Matsuzaki - IndustriALL

Het bleek een gouden greep. Arbeiders kregen meer grip op hun werk. Vidyadhar Rane, vakbondsleider ASSRGWA in India zei erover: “Dankzij de veiligheidstrainingen zien we een enorme afname in ongelukken, en dat is geweldig.” Ook de werkgevers gingen om. Volgens Walter Pantland van IndustriALL liet een scheepswerfeigenaar trots zijn veiligheidsmanual zien: “het was gewoon het FNV-Handboek!”

VAN GEVAARLIJK NAAR GROEN

Werkgevers werden met economische argumenten aan boord gehaald. “We lieten zien: veilig werken loont”, zegt Walter Pantland, “niet

alleen voor de arbeiders. Ook voor het bedrijf. Goed voor het imago, goed voor de toegang tot nieuwe markten en aantrekkelijker voor banken en investeerders, die steeds meer letten op duurzaamheid en veiligheid.” Bij de sloopbedrijven is dat kwartje gaan vallen. En ook overheden zien in: dit is de toekomst, dit biedt kansen. Vidyadhar Rane: “Deze industrie is veranderd van een gevaarlijke naar een groene. De Indiase overheid is inmiddels een voorloper in scheepsrecycling. Ze zien dat dit werkgelegenheid biedt én economische groei. We gaan stap voor stap vooruit.”

ZICHTBARE VERBETERING, BLIJVENDE BETROKKENHEID

Wilma Roos van Mondiaal FNV is trots op wat er is bereikt. “In de aanloop naar de Hongkong-conventie is er al veel veranderd. Veel werven in India zijn nu veel beter georganiseerd. Afval wordt gescheiden opgeslagen en arbeiders hebben beschermende kleding. Loodzware staalplaten worden niet meer op de schouders gesjouwd, maar met magneetwagens verplaatst. Dat is een wereld van verschil”, zegt ze. In Bangladesh en Pakistan gaat het trager, maar ook daar beginnen dingen te

veranderen. “Dankzij jarenlange inzet op veiligheids-trainingen, sociale dialoog en politieke druk staan thema’s als fatsoenlijk loon, sociale zekerheid, pensioen en compensatie na ongevallen nu eindelijk overal op de kaart”

“We hebben een dialoog op gang gebracht tussen de scheepsslopers, de werven, de reders en overheidsinstanties. Zo houden we veilig werken en milieubescherming op de agenda. En onze partners blijven druk zetten op toezicht, zodat de Hongkong-conventie geen papieren tijger wordt.”

Wilma Roos

Maar de race is nog niet gelopen. Bijvoorbeeld in de “downstream”-industrie, waar scheepsonderdelen worden gerecycled en vooral vrouwen onder slechte omstandigheden werken, is nog veel werk aan de winkel. ■

Lees de interviews met alle betrokkenen op op **mondiaalfnv.nl**

TIJDLIJN NAAR VEILIGE SCHEEPSSLOOP: DE HONGKONG-CONVENTIE

- 2003 _____ Mondiaal FNV start met ondersteuning van vakbondsversterking voor scheepsslopers in India.
- 2009 _____ VN-conventie voor veilige scheepssloop aangenomen in Hongkong. Het IndustriALL/FNV-project breidt uit naar Bangladesh en Pakistan.
- 2011 - 2012 _____ Mondiaal FNV ontwikkelt veiligheidstrainingen die structureel worden uitgerold.
- 2015 _____ Eerste vier Indiase werven behalen HKC-certificaat voor veiligheid en duurzaamheid.
- 2016 _____ Een dodelijke explosie in Pakistan onderstreept de urgentie van verandering.
- 2017 _____ Vakbonden uit 18 landen roepen in Rotterdam op tot ratificatie van de HKC.
- 2019 _____ Nederland en India tekenen de conventie.
- 2020 _____ FNV lanceert online veiligheidstrainingen in lokale talen.
- 2023 _____ Met Bangladesh en Liberia aan boord wordt aan alle ratificatievoorwaarden voldaan.
- 2025 - 26 juni _____ De Hongkong-conventie voor veilige scheepssloop wereldwijd treedt officieel in werking.

Vind je eerlijk werk ook belangrijk?

Help mee en steun Mondiaal FNV.

Scan de QR-code

Of maak een gift over naar:

NL15 SNSB 0635 1171 85

tnv Stichting Mondiaal FNV

Colofon

Oorspronkelijke teksten

(of interviews uitgevoerd door):

- Interview Karen Brouwer: Thessa Lageman
- 50 jaar internationale solidariteit: Marjan Brunner
- Op koers naar veilige scheepssloop: Wereld in Woorden

Tekstredactie: Sander Bouten en Roeline Knottnerus

Fotografie:

- Vijftig jaar beter werken: grote foto: Roderick Polak, profielfoto Karen: Liesbeth Dinnissen
- Op koers naar veilige scheepssloop: Joop van Oord, Henk Korthof, IStock/Salvador Campillo Alba

Vormgeving: René Mohrmann

Productie: Global Village Media

Druk: Opmeer bv

Mondiaal FNV

Derkinderenstraat 2-8

Gebouw Trivium

1062 DB Amsterdam

I mondiaalfnv.nl

E mondiaal@fnv.nl

Foto op pag. 4 en 5:

Managers en vakbondsleiders in een
fruitverwerkende fabriek in Peru.

Foto op pag. 14 en 15:

Scheepssloopwerf in India.